

Tjänsteställe/handläggare
Räddningstjänsten

Arbetsordning för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Framtagen 2011-06-07
Reviderad: 2017-12-12

Innehåll

Inledning	3
Omfattning	3
Lagar	3
Frister och avgifter	3
För entreprenören gäller	4
Kompetenskrav	4
Arbetsordning	4
Innan sotning och/eller brandskyddskontroll	4
Under sotning och/eller brandskyddskontroll	5
Efter sotning och/eller brandskyddskontroll	5
Fakturering	6
För Oskarshamns räddningstjänst gäller	7
Frister och avgifter	7
Arbetsordning	7
Innan sotning eller brandskyddskontroll	7
Efter brandskyddskontroll	7
Rapportering och kontroll	7
För fastighetsägare gäller	8
Arbetsordning	8
Innan sotning eller brandskyddskontroll	8
Under sotning eller brandskyddskontroll	8
Efter sotning eller brandskyddskontroll	9
Egensotning	9
Hur ansökan går till	9
Upphörande av egensotning	10

Inledning

I Oskarshamns kommun är det kommunstyrelsens som är ansvarig för frågor gällande rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Ansvaret är sedan delegerat till Räddningstjänsten som är den förvaltning som bland annat agerar som kommunens kontakt mellan den enskilde och sotningsentreprenören. Detta dokument är ett komplement till gällande avtal mellan Oskarshamns Räddningstjänst samt skorstenfejarmästare vid upphandlad entreprenad. Den beskriver räddningstjänstens, entreprenörens och fastighetsägarens åligganden.

Rengöring (hädan efter benämnd sotning) syftar till att ta bort brandfarliga beläggningar i eldstäder och rökkanaler, och är en viktig del i arbetet med att förebygga bränder i bostäder. Vid sotning så ska alla ytor där rökgaserna passerar sotas.

Syftet med brandskyddskontrollen är att i ett tidigt skede upptäcka fel och brister hos anläggningen som kan innebära risker för brand. Kontrollen innebär en prövning av att den enskilda anläggningens funktion och egenskaper från brandskyddssynpunkt i huvudsak överensstämmer med de krav som gällde när anläggningen togs i bruk. Brandskyddskontrollen innefattar hela värmeanläggningen samt taket och tillhörande takskyddsanordningar.

Dessa åtgärder, sotning och brandskyddskontroll, ligger inom fastighetsägarens eller nyttjanderättshavarens åtaganden enligt Lagen om skydd mot olyckor 2 kap 2§.

Omfattning

Enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor så ska kommunen i ett brandförebyggande syfte ansvara för rengöring (sotning) av fasta förbränningsanordningar, med där tillhörande rökkanaler, imkanaler i restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen. Kravet på rengöring omfattar inte förbränningsanordningar inrättade för eldning endast med gas.

Kommunen ska enligt samma lag även ansvara för att fasta förbränningsanordningar, med där tillhörande rökkanaler, imkanaler i restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen, skorstenar, tak och anslutande byggnadsdelar brandskyddskontrolleras. Kravet på brandskyddskontroll omfattar även fasta förbränningsanordningar inrättade för eldning uteslutande med gas och därtill hörande avgaskanaler.

Lagar

- Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)
- Förordningen (2003:789) som skydd mot olyckor (FSO)
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll, MSBFS 2014:6.

Frister och avgifter

Sotning och brandskyddskontroll ska utföras, av kommunen upphandlad entreprenör, med regelbundenhet enligt beslutade frister. Enligt FSO 3 kap 1§ får kommunen besluta om vilka frister för sotning som ska tillämpas inom kommunens ansvarsområde. Beslutade frister finns på kommunens hemsida. Kommunen får även besluta om brandskyddskontroll i särskilda fall.

Frister för brandskyddskontroll anges i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll, MSBFS 2014:6.

Har sotningsobjektet inte använts efter senaste rengöringen, bestäms nästa rengöringstillfälle enligt beslutad frist.

Kommunen får besluta om avgift för sotning och brandskyddskontroll enligt LSO 3 kap 6§. Avgifter för sotning och brandskyddskontroll anges i *Författningssamling, taxor och avgifter* (fastställd av kommunfullmäktige 2015-11-23, §191). Författningssamlingen finns på kommunens hemsida.

För entreprenören gäller

Kompetenskrav

Personal som självständigt utför sotning ska ha erforderlig yrkesutbildning eller arbeta under sakkunnigs ledning.

Behörig personal att utföra brandskyddskontroll är den som avlagt examen som skorstensfejartekniker enligt 1 § förordningen (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor. Detsamma gäller den som enligt äldre bestämmelser avlagt teknikerexamen för skorstensfejare, genomgått kurs för skorstensfejarmästare eller har avlagt mästarexamen för skorstensfejare.

Arbetsordning

Sotning och brandskyddskontroll ska i största möjliga mån samordnas och en handlingsplan för detta ska upprättas av entreprenören.

Entreprenören ska eftersträva en god kvalitet i arbetsutförande och värna om god kundvård.

Innan sotning och/eller brandskyddskontroll

Sotning och brandskyddskontroll ska planeras så att det kan utföras effektivt på både lång och kort sikt, för både fastighetsägare och entreprenör. Detta innebär att sotning och brandskyddskontroll ska aviseras i förväg, **minst 1 vecka** före förrättning av bostadshus och **minst 2 veckor** innan för fritidshus. Detta för att underlätta tillämpningen av entreprenörens tillträdesrätt för att utföra sitt arbete. På grund av oberäkneliga förändringar i personalstyrka eller arbetsuppgifter så kan kortare aviseringstid eller ändring av aviserad tid godtas i **undantagsfall**. Alternativt kan överenskommelse mellan entreprenör och fastighetsägare träffas om att sotning ska ske löpande, visst datum eller viss veckodag i månaden. Tidpunkt för förrättning under dagen ska anges i tidsintervall, exempelvis 07-10, 09-13 eller 12-15. Entreprenören ska om möjligt tillmötesgå kundernas önskemål om tidpunkt för sotning och kontroll. Förrättningen kan utföras vid annan tid utan extra kostnad om annat arbete pågår inom samma arbetsområde, i övrigt regleras ersättning för extra inställelse/resa enligt gällande taxor.

Aviseringsmeddelandet ska innehålla uppgift om vilket/vilka objekt som ska sotas och/eller brandskyddskontrolleras, tid för förrättning samt upplysningar om vad fastighetsägaren har att iaktta före arbetets utförande och vad som gäller vid hinder. Med hinder menas i de fall fastighetsägaren inte kan lämna tillträda vid den aviserade tiden.

Avisering kan ske brevlades, genom postförsändelse till adress, eller telefonledes och den bör ske direkt till varje enskild fastighetsägare eller nyttjanderättshavare.

Entreprenören ska tillse att det finns möjlighet för fastighetsägare att kontakta entreprenören angående den aviserade sotningen eller brandskyddskontrollen. Detta kan uppfyllas genom särskilda kontorstider, telefonsvarare, e-postadress eller liknande.

Om hinder från entreprenörens sida uppkommer, för utförande på aviserad tid, ska denna kontakta fastighetsägare eller nyttjanderättshavare utan dröjsmål för att lämna återbud.

Då entreprenören aviserat och besökt fastigheten två gånger utan att sotning och/eller brandskyddskontroll kunnat utföras ska detta meddelas Oskarshamns räddningstjänst innan entreprenören tillgriper lagenliga åtgärder för tillträde.

Under sotning och/eller brandskyddskontroll

Sotning ska utföras med varsamhet och omtanke så skada eller onödig olägenhet inte uppstår. Om det i samband med sotningen upptäcks brister i anläggningen som kan medföra risker för uppkomst av brand ska entreprenören underrätta fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren om detta så snabbt som möjligt.

Brandskyddskontrollen ska i huvudsak utföras okulärt men vid misstanke om felaktigheter som inte kan fastställas på det sättet kan kontrollen behöva utökas med någon form av provning eller mätning. Exempel på utökad kontroll är täthetsprovning/röktrycksprovning för att konstatera otätheter i en rök- eller avgaskanals omslutningsvägg eller mätning av rökgas eller ytemperatur. Ovan nämnda kontroller omfattar även imkanaler från storkök.

Anläggningen ska kontrolleras mot bakgrund av hur följande faktorer påverkar brandskyddet:

- Sotbildning och beläggningar
- Skador eller förändringar av det tekniska utförandet
- Temperaturförhållanden
- Tryckförhållanden och täthet
- Drift och skötsel

Brandskyddskontrollen innefattar hela värmeanläggningen samt taket och tillhörande takskyddsanordningar. Den som utför kontrollen måste därför ha tillträde till alla de delar av huset som skorstenen passerar.

Efter sotning och/eller brandskyddskontroll

Varje kontrolltillfälle ska dokumenteras. I dokumentationen ska det framgå vad som kontrolleras, vilka provningar som genomförts och resultatet av kontrollen. Eventuella avvikelser från normaltillståndet ska framgå tydligt, lika så varför särskild kontrollmetod ansetts motiverad.

Om det i samband med sotningen upptäckts brister i anläggningen som kan medföra risker för uppkomst av brand ska entreprenören underrätta fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren om detta så snabbt som möjligt. I de fall som bristerna är av sådan art att de motiverar en särskild brandskyddskontroll ska entreprenören delge Oskarshamns räddningstjänst, som har möjlighet att besluta att en sådan ska utföras.

Om det i samband med brandskyddskontroll upptäcks brister som gör att anläggningen inte uppfyller kraven för att anses som säker så ska entreprenören dokumentera detta och meddela fastighetsägare eller nyttjanderättshavare. Vid brister som måste åtgärdas ska entreprenören meddela beslut om föreläggande till fastighetsägaren. Föreläggandet ska följas upp med en efterkontroll efter sista datum för åtgärd. Om brister fortfarande kvarstår ska entreprenören meddela räddningstjänsten Oskarshamn skriftligen om detta, som då har möjlighet att meddela nyttjandeförbud för anläggningen. Där ska följande information framgå:

- Fastighetsbeteckning
- Adress
- Fastighetsägare
- Anledning till föreläggande
- Avsedd anläggning (ex. typ, märke)
- Kopia på protokoll från brandskyddskontroll, föreläggande samt efterkontroll.
- Senast utförd (datum) brandskyddskontroll och rengöring samt kontrollintervall.

Om eldstad eller rökanal inte använts sedan tidigare besök ska entreprenören informera om att den ska brandskyddskontrolleras innan den åter tas i bruk.

Om det vid kontrollen upptäcks brister eller felaktigheter som innebär risk för annan olyckshändelse än brand ska den som utför kontrollen även påtala detta.

Fakturering

Entreprenören får fakturera sotning och brandskyddskontroll enligt beslutade taxor. Entreprenören ska tillämpa god inkassosed.

För Oskarshamns räddningstjänst gäller

Räddningstjänsten ska verka som kontakt mellan den enskilde och entreprenören, granska entreprenören vid behov utifrån lagstiftning och kvalitet samt vid behov utöva myndighetutövning över den enskilde.

Frister och avgifter

Räddningstjänsten ska tillse att dokument gällande frister och avgifter för sotning och brandskyddskontroll finns tillgängliga för den enskilde, exempelvis på kommunens hemsida eller att hämta på brandstationen.

Arbetsordning

Innan sotning eller brandskyddskontroll

Räddningstjänsten ska i de fall då entreprenören inte lämnats tillträde till fastighet medverka aktivt och kontakta fastighetsägare eller nyttjanderättshavare på lämpligt sätt och meddela om dennes skyldigheter.

Efter brandskyddskontroll

I de fall där entreprenören meddelat beslut om föreläggande till fastighetsägare eller nyttjanderättshavare och denne inte åtgärdat brister inom föreskriven tid har räddningstjänsten möjlighet att utfärda ett nyttjandeförbud för avsedd anläggning.

Nyttjandeförbud meddelas i de fall när eldningsanläggningen inte kan säkerställas uppfylla Lagen om skydd mot olyckor 2 kap 2§.

Rapportering och kontroll

Räddningstjänsten äger möjligheten att kontrollera sotningen och brandskyddskontrollen ur en så väl tekniskt och administrativt synvinkel.

För fastighetsägare gäller

Arbetsordning

Innan sotning eller brandskyddskontroll

För att entreprenören ska kunna planera sotning och brandskyddskontroll ska fastighetsägare lämna uppgifter om de objekt som berörs av föreskriven sotning och brandskyddskontroll. Detta även för att underlätta tillämpningen av entreprenörens tillträdesrätt.

Exempel

- Anmälan ändringar av antalet sotnings- och brandskyddskontrollsubjekt (pliktiga)
- Anmälan av i brukstagande av eldstad som varit avställd en längre tid än fristern för brandskyddskontroll
- Ändringar i eldningsfrekvens
- Ändring till annat bränsleslag.

Om fastigheten, trots avisering, inte är tillgänglig för förrättning eller att annat förhinder uppkommit ska fastighetsägaren kontakta entreprenören minst ett (1) dygn innan aviserad tid för att undvika debitering. Ändring utan särskilt skäl eller med kortare varsel än 1 dygn medför särskild avgift enligt beslutad taxa. Till särskilda skäl räknas hastigt uppkommen sjukdom eller dylikt.

Under sotning eller brandskyddskontroll

Fastighetsägaren ska ha vidtagit erforderliga förebereelser så att arbete kan påbörjas utan dröjsmål. De förberedande åtgärder som fastighetsägaren ska vidta är en förutsättning för den fasta taxan enligt beslutade taxor ska faktureras.

För sotning och brandskyddskontroll ska särskilt tillses att:

- Väg till pannrum eller annat rum med eldstad är framkomligt och ej belamrat med föremål som kan komma till skada under arbetet. Föremål som är känsliga för smuts ska avlägsnas.
- Under vintertid ska väg till tillträdesväg till tak samt till ytterdörr vara skottad. Även taket ska vara skottat så att takstegen är synlig och möjlig att använda på ett ur arbetsmiljöperspektiv riktigt sätt.
- Tillräckligt med utrymme kring eldstad finns så att arbete kan utföras på ett ur arbetsmiljöperspektiv riktigt sätt.
- Prydnadsföremål eller dylikt på eller intill eldstad ska plockas bort.
- Det för uppsamling av sot finns särskilt askutrymme i närheten av eldstaden, eller kärl av obrännbart material med lock samt skyffel.
- Rensluckor i vinds- och källarutrymmen inte är blockerade och utrymme med sådan renslucka finns tillgängligt.
- Föreskrivna anordningar för takarbete, fast anbringad stege till taklucka, takstege, takbrygga, glidskydd, skorstensstege och arbetsplan med skyddsräcke finns och är underhållna av fastighetsägaren för att förhindra olycksfall.
- Där lös väggstege godtas ska den finnas tillgänglig. Glid skydd ska finnas.
- Vid arbete inom bostadsutrymme där trappstege eller dylikt erfordras för arbete ska godkänd sådan finnas tillgänglig vid arbetstillfället. I de fall där sådan saknas äger entreprenören rätten att debitera enligt gällande kommunal taxa.

- Om stoftsugare eller annat eldrivet verktyg ska användas vis sotningen ska ett skyddsjordat eluttag finnas tillgängligt vid eldstaden eller i dess omedelbara närhet.

Efter sotning eller brandskyddskontroll

Garanti och reklamation

Eventuella anmärkningar på utfört arbete ska göras omgående efter förrättning eller brukstagande av eldstad, så att entreprenören ges möjlighet att kontrollera anmärkningarna. Anmälan görs i första hand till entreprenören.

Vid fel i arbete ska anmärkningen (reklamation) avhjälpas utan onödigt dröjsmål och utan extra kostnad av entreprenören.

Om entreprenör och fastighetsägare inte kommer överens angående anmält fel/anmärkning så kan uppmaning göras till Oskarshamns räddningstjänst, därefter till Allmänna reklamationsnämnden. Entreprenören förbinder sig att följa deras utslag

Egensotning

Kommunen kan enligt Lagen om skydd mot olyckor 3 kap 4§ bevilja fastighetsägare att sota sin egen fastighet om det kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Dock ska brandskyddskontroll fortsatt genomföras enligt föreskrivna intervall och av kommunens entreprenör.

Egensotning ska ske i samma omfattning som beslutade fristerna för rengöring i Oskarshamns kommun för det gällande objektet. Innan sotning i egen regi kan påbörjas ska ansökan vara beviljad av Oskarshamns räddningstjänst. Dokumentation av genomförd sotning ska kunna visas upp i samband med brandskyddskontroll.

Kompetenskravet för att få egensota är genomförd kurs i egensotning med godkänt resultat. Den sökande ska även ha fysiska möjligheter att egensota på sin egen fastighet. Vid bedömning av inkommen ansökan görs en helhetsbedömning utifrån utbildning, lämplighet, protokoll och tidigare skötsel av anläggningen, så godkänd utbildning innebär automatiskt inte beviljad ansökan.

Hur ansökan går till

- Blankett för ansökan om egensotning finns på www.oskarhamn.se eller kan hämtas på brandstationen i Oskarshamn. Skicka en ifylld ansökan tillsammans med intyg på godkänd genomförd egensotnings-kurs.
- Efter mottagen ansökan så skickar räddningstjänsten en remiss till sotarenternören för bedömning utifrån tidigare genomförda sotningar och brandskyddskontroller.
- Räddningstjänsten beviljar eller avslår ansökan utifrån kompetens, sotarfejmästarens yttrande samt eventuella övriga faktorer som kan påverka om sotning kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt.

Beslut går att överklaga, och instruktioner om hur detta genomförs anges på beslutet.

Upphörande av egensotning

Räddningstjänsten har möjlighet att återkalla medgivande till egensotning på den egna fastigheten om omständigheterna ändras eller felaktigheter upptäcks.

Omständigheter som leder till återkallning av medgivande;

- Soteld på grund av felaktigt handhavande av anläggning eller felaktigt utförd egensotning inträffar.
- Brister i utförande som upptäcks vid brandskyddskontroll
- Ändrade hälsoförhållanden som medför att fastighetsägaren inte kan genomföra egensotning på ett ur brandskyddssynpunkt betryggande sätt.

Medgivandet upphör automatiskt vid ägarbyte då det endast är fastighetägaren som får egensota. Om nya ägaren vill fortsätta egensota ska en ny ansökan skickas till räddningstjänsten.